

Relacions Internacionals

Codi: 103112
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501933 Periodisme	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Nora Sainz Gsell
Correu electrònic: Nora.Sainz@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

No té prerequisits acadèmics.

L'alumnat ha de disposar de l'hàbit de llegir, veure, escoltar i consultar diferents mitjans de comunicació d'informació general, seguint especialment les notícies de caràcter de política internacional, així com els articles d'opinió sobre qüestions polítiques globals enteses en el seu sentit més ampli.

Objectius

Aquesta assignatura té un caràcter de formació bàsica. Això vol dir que serveix com a fonaments a partir dels quals ha de poder analitzar la realitat internacional

Els objectius bàsics del curs són: que l'alumnat conegui els conceptes fonamentals de la disciplina; que adquireixi capacitats analítiques aplicables a las relacions internacionals; que es familiaritzi amb el conjunt de processos i referències que a escala global han configurat la societat internacional contemporània; i, que sigui capaç d'expressar i defensar de manera oral i per escrit els seus punts de vista sobre les diverses qüestions internacionals més rellevants.

Competències

- Aplicar el pensament científic amb rigor.
- Demostrar un coneixement adequat del món contemporani i la seva evolució històrica recent en les dimensions social, econòmica, política i cultural.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Usar una tercera llengua com a forma de treball i expressió professional en els mitjans de comunicació.
- Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el pensament científic amb rigor.
2. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
3. Establir relacions entre el coneixement comunicatiu i les ciències socials per a la comprensió de les relacions internacionals en el nou context de globalització.
4. Explicar l'estat del món i la seva evolució històrica recent en l'àmbit de les relacions internacionals.
5. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
6. Saber trobar el que és substancial i rellevant en documents vinculats a les relacions internacionals.
7. Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Continguts

Aquesta assignatura (semestral) té un doble objectiu: familiaritzar l'alumnat amb els instruments d'anàlisi propis de les Relacions Internacionals i oferir informació sobre esdeveniments internacionals. Aquesta informació (seleccionada) ajudarà l'alumnat, d'una banda, a conèixer fets rellevants a nivell internacional i, d'altra, a examinar aquests fets dins d'un marc analític.

El curs s'ha dividit en tres grans blocs, respectivament: "*teoria i conceptes*", "*sistema internacional*" i "*societat internacional global*". Cadascun d'aquests blocs, al seu torn, està dividit en diverses lliçons o temes. No tots els temes o lliçons tindran un tractament idèntic (en termes d'hores de classe). El contingut de l'assignatura serà sensible als aspectes relacionats amb la perspectiva de gènere.

L'alumnat haurà de fer una sèrie de lectures obligatòries per cada tema, així com qualsevol altre lectura que el professorat li indiqui a l'alumnado al llarg del curs (ja sigui oferta en format paper o electrònic a través del Campus Virtual). Les lectures, juntament amb la matèria donada a les classes, constituïran l'objecte de les avaluacions. Per a l'actualització dels temes es recomana el seguiment d'alguns anuals (vegeu apartat final amb obres de referència). És molt important que els estudiants tinguin present aquest sistema combinat de treball/classes a l'aula complementat amb el treball (lectures) que hauran de fer fora de l'aula per tal del correcte seguiment de la matèria i l'assignatura

PROGRAMA

PART I. TEORIA I CONCEPTES

Tema 1. Les relacions internacionals com àrea d'estudi

1. La problemàtica internacional: guerra i pau
2. Origen de la disciplina: l'impacte social i intel·lectual de la I Guerra Mundial
3. Origen anglo-saxó de la disciplina: el marc de les ciències socials
4. Substrat idealista de la disciplina: institucionalització i seguretat col·lectiva
5. La societat internacional: objecte d'estudi de les relacions internacionals

Tema 2. La teoria internacional: les grans tradicions de pensament

1. Tradició hobbesiana: anarquia o estat de naturalesa
2. Tradició grociana: ordre o societat d'estats
3. Tradició kantiana: emancipació o comunitat mundial.

Tema 3. Aproximacions teòriques a les relacions internacionals

1. Paradigmes, mapes mentals o imatges del món
2. Realisme i anàlisi de la guerra freda
3. El transnacionalisme i els problemes globals
4. L'estructuralisme i el sotsdesenvolupament
5. La teoria de les relacions internacionals a la post-Guerra Freda

PART II. SISTEMA INTERNACIONAL

Tema 4. Els actors del sistema internacional (I)

1. Definició i elements del sistema (actors, estructura, dinàmica i regles de funcionament)
2. Definició d'actor internacional
3. Tipologia clàssica i altres tipologies
4. L'estat: el sistema d'estats
5. La jerarquia al sistema d'estats: l'exercici del poder internacional (las potències del sistema)
6. Tipologies actuals d'estats (estats fallits, pre-moderns-moderns-post-moderns, etc)

Tema 5. Els actors del sistema internacional (II)

1. Les organitzacions internacionals (OIGs): definició i tipologia
2. Les OIGs: estructura i mecanismes de presa de decisions
3. Les forces transnacionals: les organitzacions no governamentals (ONGs)
4. Les forces transnacionals: les empreses transnacionals (ETNs)
5. Impacte de les ONGs i les ETNs a la societat actual

Tema 6. La dinàmica del sistema internacional: conflicte i cooperació

1. La noció de conflicte en Ciències Socials
2. Tipologia de conflictes i mapa de la conflictivitat internacional
3. La noció de cooperació
4. Àmbits i formes de cooperació (formal vs. informal, bilateral vs. multilateral, pública vs. privada)
5. Arquitectura internacional de la cooperació al desenvolupament (OCDE, NNUU, UE, etc.)

Tema 7. L'estructura del sistema internacional

1. Evolució de la definició de poder: poder tradicional, poder suau, poder estructural
2. Polaritat i distribució del poder
3. Continuitat i canvi al sistema

PART III. LA SOCIETAT INTERNACIONAL GLOBAL

Tema 8. Presentació de les grans dinàmiques de la societat internacional contemporània

1. La fractura Est-Oest: motor de la Guerra Freda (GF)
2. La fractura Centre-Perifèria: la desigualtat
3. Les etapes del sistema de GF
4. La post-GF

Tema 9. Ordre polític (I): de la Societat de la GF a la post-GF

1. Bipolarisme diplomàtico-militar: la política de blocs
2. La fragmentació del sistema: emergència d'un tercer bloc
3. Canvis al sistema de GF: caiguda del mur de Berlín, desaparició de la URSS, guerres balcàniques
4. La Societat de la post-GF: canvi i continuïtat

Tema 10. Ordre polític (II) El sistema de Nacions Unides

1. Gènesi de l'organització: San Francisco
2. Principis i propòsits: la Carta de les Nacions Unides
3. Estructura institucional i mecanismes de presa de decisions
4. Pau i seguretat internacionals (capítols VI i VII de la Carta)
5. Progrés econòmic i social, desenvolupament

Tema 11. Ordre econòmic: el sistema de Bretton Woods i l'ordre comercial

1. EUA: potència hegemònica
2. Bretton Woods: principis i institucions del sistema
3. Crisi del sistema de Bretton Woods

4. Ordre comercial post-2GM: del GATT a l'OMC
5. Model neoliberal: el Consens de Washington

Tema 12: Desafiaments de l'agenda global al s.XXI

1. La UE al Mon
2. Seguretat i terrorisme
3. Medi ambient
4. Drets humans
5. Desenvolupament
6. Perspectiva de gènere en relacions internacionals
7. Accés a la informació

Lectures obligatòries

- BARBÉ, Esther, *Relaciones Internacionales*, Madrid: Tecnos, 2020 (4ª edició). Aquest llibre serveix de manual per al conjunt de l'assignatura. També recull una sèrie de lectures complementàries (breus textos d'ordre polític o analític) que hauran de fer-se al llarg del curs seguint les instruccions del professor. En cadascun dels capítols hi ha bibliografia complementària sobre els temes del programa.

- McMAHON, Robert, *La Guerra Fría. Una breve introducción*, Madrid: Alianza, 2009. Aquest llibre serveix per fer un seguiment del origen i evolució del sistema internacional de Guerra Freda, molt important per la part III del temari (La Societat Internacional Global).

- Lectura de la secció internacional de la premsa nacional i internacional.

- Altres lectures que el/la professor/a consideri adients pel correcte seguiment dels temes que conformen el programa. Aquestes lectures inclouen des de notícies fins a articles de revistes acadèmiques i poden ser lliurades pel professor/a a classe, poden adquirir-se al Servei de Fotocòpies o poden trobar-se penjades al Campus Virtual.

Metodologia

La dedicació de l'alumnat a aquesta assignatura es divideix en diversos tipus d'activitats, cadascun d'ells amb un pes determinat d'hores de treball. Aquesta varietat de formes de treball es materialitza en metodologies diferenciades.

- Activitats a l'aula, amb la presència del professorat: classes magistrals (amb el suport de les TIC i amb la possibilitat de desenvolupar debats en gran grup); seminaris de discussió de les lectures i documentals en els que s'analitzaran casos, problemes i exemples relatius al temari del curs.

- Activitats supervisades dutes a terme per l'alumnat fora de l'aula d'acord amb un pla de treball dissenyat i posteriorment tutoritzat i avaluat per part del professorat. L'alumnat haurà de fer: lectura i preparació de textos; treball en grup consistent en aplegar documentació sobre un determinat tema de relacions internacionals i realitzar un treball acadèmic, un reportatge o un documental

- Activitats autònomes que fa l'alumnat pel seu compte i d'acord amb les exigències de la assignatura per tal de superar amb èxit l'assignatura, poden ser lectures bàsiques i complementàries, estudi dels apunts de classe o totes aquelles altres activitats que complementen la formació que s'assoleix en aquest curs.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals amb ús de les TIC i debat en grup	34	1,36	2, 3, 4, 6

Debats i seminaris sobre teoria i dinàmiques internacionals	17	0,68	1, 2, 5, 6, 7
Tipus: Supervisades			
Lectura i preparació dels textos que seran objecte de control a classe	8	0,32	3, 4, 6
Redacció del treball en grup	13	0,52	1, 2, 5, 6, 7
Tipus: Autònomes			
Estudi del temari de l'assignatura i lectures complementàries	56	2,24	3, 4, 6

Avaluació

Avaluació

L'assignatura s'avaluarà mitjançant:

1. La realització d'un examen parcial escrit relatiu al contingut teòric i pràctic que representa el 50% de la nota final de l'assignatura i que ha de superar-se amb una nota mínima de cinc punts (sobre deu), com a condició indispensable per a tenir aprovada l'assignatura.

En el cas que no es pogués realitzar aquest examen escrit presencial a l'aula, per les raons que són de domini p

un exercici individual que s'indicarà oportunament.

2. L'elaboració d'un treball grupal escrit i defensat oralment (30% del total de la nota final de l'assignatura). Aquest treball és de caràcter obligatori per a aprovar l'assignatura (ha de superar-se amb una nota mínima de cinc punts (sobre deu).

3. Les lectures i els comentaris d'una sèrie de textos (les pautes i criteris per a la lectura dels textos s'indicaran en el transcurs de les classes de l'assignatura), que es duran a terme en format de seminaris i debats (15%). Així mateix, es valorarà en la nota final global la participació de l'alumnat (comentaris, discussió de textos, exposició de temes, etc.) en les classes (lectures, comentaris i participació 5% de la nota final de l'assignatura).

La data de l'examen parcial escrit, dels seminaris avaluable amb nota i altres activitats s'especificaran en el marc de la programació de l'assignatura (Campus Virtual):

L' alumnat que no superi l'examen escrit tindrà l'oportunitat d'acollir-se a les activitats de compensació, és a dir, podrà realitzar novament l'examen suspès el dia que determini la Facultat. Els seminaris avaluable amb nota i el treball grupal no es poden tornar a realitzar, no tenen activitats de compensació.

Important: L'alumnat que no obtingui la puntuació mínima, cinc punts sobre deu, en l'examen escrit, tindrà l'assignatura suspesa, encara que tingui aprovats el treball realitzat de manera grupal, els seminaris corresponents i altres pautes d'avaluació.

El fet de presentar-se a l'examen escrit parcial eximeix a l'alumnat de la qualificació "NO PRESENTAT".

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-----	-------	------	--------------------------

Assistència i participació (classe, seminaris i debats, comentaris de text i altres activitats programades pel professorat)	5%	0	0	1, 2, 3, 6
Examen escrit a l'aula sobre la totalitat de la matèria treballada al programa (apunts, lectures obligatòries i investigacions de l'alumnat)	50%	3	0,12	3, 4, 6
Presentacions orals i escrites dels grups de recerca; debats en petits grups i resum escrit del debat; comentaris i anàlisi de textos, documents o notícies assignats a classes)	15%	4	0,16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Treball de grup en relació a un tema de l'actual agenda internacional	30%	15	0,6	1, 2, 3, 6, 7

Bibliografia

Lectures obligatòries

- BARBÉ, Esther, *Relaciones Internacionales*, Madrid: Tecnos, 2007 (3ª edició). Aquest llibre serveix de manual per al conjunt de l'assignatura. També recull una sèrie de lectures complementàries (breus textos d'ordre polític o analític) que hauran de fer-se al llarg del curs seguint les instruccions del professor. En cadascun dels capítols hi ha bibliografia complementària sobre els temes del programa.

- McMAHON, Robert, *La Guerra Fría. Una breve introducción*, Madrid: Alianza, 2009. Aquest llibre serveix per fer un seguiment del origen i evolució del sistema internacional de Guerra Freda, molt important per la part III del temari (La Societat Internacional Global).

Tot i que no és lectura obligatòria, són altament recomanables:

- BAYLIS, John; SMITH, Steve. and OWENS, Patricia. (eds.), *The Globalization of World Politics. An Introduction to International Relations* (Sixth Edition), Oxford University Press, 2014

- LUNDESTAD, Geir, *East, West, North, South. Major developments in International Politics since 1945* (Seventh Edition), SAGE, 2014.

- Lectura de la secció internacional de la premsa nacional i internacional

- Altres lectures que el professorat consideri adients pel correcte seguiment dels temes que conformen el programa. Aquestes lectures inclouen des de notícies fins a articles de revistes acadèmiques i poden ser lliurades pel professor/a a classe, poden adquirir-se al Servei de Fotocòpies o poden trobar-se penjades al Campus Virtual.

Bibliografia recomanada (texts fonamentals i obres de referència)

AA.VV., *El estado del mundo*, Madrid: Ed. Akal (edició 20..I).

Anuario Internacional CIDOB, Barcelona, Fundació CIDOB.

ARACIL, Rafael.; OLIVER, Joan.; SEGURA, Antoni., *El mundo actual: De la Segunda Guerra Mundial a nuestros días*, Barcelona: Publicacions Universitat de Barcelona, 1995.

ARENAL, Celestino del, *Introducción a la relaciones internacionales*, Madrid: Tecnos, 1990 (3ª edició)

ARON, Raymond., *Paz y Guerra entre las Naciones*, Madrid: Alianza, 1985 (2 vols.)

ATTINÀ, Fulvio, *El Sistema político global: introducción a las relaciones internacionales*, Barcelona: Paidós, 2001

BANCO MUNDIAL, *Informe sobre el Desarrollo Mundial (anual)*, Washington, Banco Mundial.

- BIMBI, Linda (ed.), *No en mi nombre: Guerra y Derecho*, Madrid: Editorial Trotta, 2003
- BOYD, Andrew, *An Atlas of World Affairs*, Londres: Routledge, 1991 (9ª ed.)
- BRZEZINSKI, Zbigniew, *El Gran Tablero Mundial*, Barcelona: Paidós, 1998.
- BULL, Hedley, *La sociedad anárquica: un estudio sobre el orden en la política mundial*, Madrid: Los Libros de la Catarata, 2005.
- CALVOCORESSI, Peter, *Historia Política del mundo contemporáneo. De 1945 a nuestros días*, Madrid: Akal, 1999 (Setena edició).
- CARLSNAES, Walter; RISSE, Thomas.; SIMMONS, Beth A. (eds.), *Handbook of International Relations*, Londres: SAGE, 2002.
- CARR, Edward H., *La crisis de los veinte años (1919-1939). Una introducción al estudio de las relaciones internacionales*, Madrid: Los Libros de la Catarata, 2004.
- CARRILLO SALCEDO, Juan Antonio (comp.), *Textos básicos de Naciones Unidas*, Madrid: Tecnos, 1982.
- CASTELLS, Manel., *La era de la Información. Economía, sociedad y cultura (3 vols.)*, Madrid: Alianza, 1997-98.
- CENTRO DE INVESTIGACIÓN PARA LA PAZ (CIP), *Anuario del CIP. Conflictos y dilemas de la sociedad internacional*, Madrid: CIP / Icaria.
- CHALIAND, Gerard i RAGEAU, Jean P., *Atlas stratégique et géopolitique*, Brussel·les: Complexe, 1994
- DER DERIAN, James (ed.), *International Theory. Critical Investigations*, London: MacMillan, 1995
- DONELLY, Jack, *Realism and International Relations*, Cambridge: Cambridge University Press, 2000.
- DOUGHERTY, James E. i PFALTZGRAFF JR., Robert L., *Contending Theories of International Relations: A Comprehensive Survey (4th edition)*, New York: Longman, 1997.
- DOYLE, Michael W., *Ways of War and Peace*, New York / London: W.W. Norton & Company, 1997.
- EVANS, Graham i NEWNHAM, Jeffrey, *The Penguin Dictionary of International Relations*, London: Penguin Books, 1998
- GARCÍA DE CORTÁZAR, Fernando i LORENZO, José María, *Historia del mundo actual, 1945-1989*, Madrid: Alianza, 1990.
- GRIFFITHS, Martin, *Fifty Key Thinkers in International Relations*, London: Routledge, 1999.
- GRIFFITHS, Martin i O'CALLAGHAN, Terry, *International Relations: The Key Concepts*, London: Routledge, 2002
- HALLIDAY, Fred, *Las relaciones internacionales en un mundo en transformación*, Madrid: Los Libros de la Catarata, 2002.
- HELD, David, *La democracia y el orden global: del estado moderno al gobierno cosmopolita*, Barcelona: Paidós, 1997
- IFRI, Ramses, *Rapport annuel mondial sur le système économique et stratégique*, París.
- IGNATIEFF, Michael, *Los derechos humanos como política e idolatría*, Barcelona: Paidós, 2003
- JACKSON, Robert i SORENSEN, Georg, *Introduction to International Relations: Theories and Approaches*, Oxford: Oxford University Press, 2003

- JOUVÉ, Edmond, *Relations Internationales*, Paris: Presses Universitaires de France, 1992.
- KALDOR, Mary, *Las nuevas guerras*, Barcelona: Tusquets Editores, 2001.
- LAWSON, Stephanie (ed.), *The New Agenda for International Relations: From Polarisation to Globalisation in World Politics?*, Polity Press, 2001
- LINKLATER, Andrew (ed.), *International Relations. Critical Concepts in Political Science* (5 vols.), London: Routledge, 2000.
- MERLE, Marcel, *Sociología de las relaciones internacionales*, Madrid: Alianza Universidad, 2000 (3ª edición revisada y ampliada).
- MORGENTHAU, Hans, *Escritos sobre política internacional*, Madrid: Tecnos, 1990.
- NAÍM, Moises, *El fin del poder*, Madrid: Debate, 2014.
- NASSAU, Adams *Worlds apart: the north-south divide and the international system*, London: Zed Books, 1993.
- NYE Jr., Joseph S., *La paradoja del poder norteamericano*, Madrid: Taurus, 2003.
- NYE Jr., Joseph S., *The Future of Power*, New York: Public Affairs, 2011
- PEÑAS, Francisco J., *Hermanos y enemigos. Liberalismo y Relaciones Internacionales*, Madrid: Los Libros de la Catarata, 2003.
- PNUD, *Informe sobre el Desarrollo Humano* (anual).
- SIPRI Yearbook on Armament and Disarmament*, Oxford: Oxford University Press (anual).
- STEGER, M., *Globalization: A Very Short Introduction*, Oxford: Oxford University Press, 2003.
- TRUYOL, A., *La sociedad internacional*, Madrid: Alianza, 1993 (2ª edición).
- VIOTTI, P.R. and M.V. KAUPPI, *International Relations Theory. Realism, Pluralism, Globalism, and Beyond*, Boston: Allyn and Bacon, 1999 [3ª edición]
- WALZER, M., *Guerras justas e injustas. Un razonamiento moral con ejemplos históricos*, Barcelona: Paidós, 2001.
- WHITE, Brian, LITTLE, Richard i SMITH, Michael (eds.), *Issues in World Politics*, Palgrave Macmillan, 2001 (Second Edition - Revised, Expanded and Updated)
- ZORGBIBE, Charles, *Historia de las Relaciones Internacionales* (2 vols), Madrid: Alianza, 1997.

Revistes

- Afers Internacionals (CIDOB)
- Alerta 2010! Informe sobre conflictos, derechos humanos y construcción de paz (Escola de Cultura de Pau de la UAB)
- Anuario 2010 de Procesos de Paz (Escola de Cultura de Pau de la UAB)
- Anuario Internacional CIDOB 2008
- Cooperation and Conflict
- European Journal of International Relations (UK)
- Foreign Affairs (USA)

- Foreign Affairs en español (Mèxic)
- Foreign Policy - Edición Española (Espanya)
- International Affairs (UK)
- International Organization (USA)
- International Security (USA)
- International Studies Quarterly
- Keesing's World New Archives (www.keesings.com)
- Le Monde Diplomatique (França-Espanya)
- Política Exterior (Espanya)
- Revista Electrònica d'Estudis internacionals (Espanya): <http://www.reei.org>
- Review of International Studies (UK)
- Third World Quarterly (UK)
- La Vanguardia Dossier (Espanya)
- World Politics (USA)
- The World Today (UK)

Pàgines web

- Amnistia Internacional: <http://www.a-i.es/>
- CIDOB: <http://www.cidob.es>
- Comitè d'ajuda al desenvolupament de l'OCDE: <http://www.oecd.org/cad>
- FIRST (Facts on International Relations and Security Trends) - <http://first.sipri.org/>
- FMI: <http://www.imf.org/external/spa/index.htm>
- ForeignAffairs - <http://www.foreignaffairs.org/>
- Foreign Affairs en español - <http://www.foreignaffairs-esp.org>
- Foreign Policy - Edición Española - <http://www.fp-es.org>
- Heidelberg Institute of International Conflict Research (HIIC) - <http://www.hiik.de/en/index.htm>
- International Relations and Security Network - <http://www.isn.ethz.ch/>
- Institute for War and Peace Reporting (IWPR) - http://www.iwpr.net/index.pl?home_index.html
- Le Monde Diplomatique: <http://www.monde-diplomatique.fr/>
- Naciones Unidas: <http://www.un.org/spanish>
- Observatori de crisis del Cidob: http://observatori.barcelona2004.org/observatorio/home_c.htm
- Revista electrònica de relacions internacionals: <http://www.reei.org>

The Swedish Institute of International Affairs - <http://www.ui.se/>

The WWW Virtual Library: International Affairs Resources <http://www2.etoyn.edu/vl/>